اولین همایش ملی گردشگری،جغرافیاومحیط زیست پایدار
محل برگزاری دانشکده شهید مفتح همدان
۳۰ آبان ۱۳۹۲

تأثیرحس امنیت فضاهای عمومی شهری برصنعت گردشگری

ابراهیم الیاسی[۱]

[۱]- دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد طراحی شهری دانشگاه آزاد اسلامی واحدعلوم تحقیقات زنجان،گروه شهرسازی،زنجان،ایران. eelyasi43@yahoo.com

چکیده

صنعت جهانگردی در سطح جهانی برای بیش از۲۰۰ میلیون نفر شغل ایجاد کرده و حدود۱۱ درصد از کل اشتغال جهانی را به خود اختصاص داده است .بدیهی است که با توسعه این صنعت به خصوص با پیش بینی هایی که UN WTO تا۲۰۱۰ و ۲۰۲۰انجام داده، آمارهای یاد شده نیز افزایش خواهند یافت و در این میان توریست های موجود در سبد جهانی عاید کشورهایی خواهد شد که بسترهای لازم از جمله امنیت فضاهای عمومی و خدمات را در بهترین شکل موجود آماده کرده اند .اگر امنیت فضاهای عمومی شهری را به عنوان اساسی ترین و مهمترین رکن توسعه گردشگری معرفی کنیم، سخنی گزاف نگفته ایم. در واقع یکی از شاخص های توسعه گردشگری، امنیت فضاهای عمومی در در کشور است که می تواند در قالب های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی تجلی پیدا کند، و کیفیت زندگی شهروندان را بالا دهد، چرا که امنیت و ایمنی فضاهای عمومی از عوامل حیاتی در بالا بردن کیفیت در صنعت گردشگری میباشد که نقش مؤثری نیز در تبادلات فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، نظامی و... را بدنبال داردو برای نیل به چنین اهدافی است که صنعت گردشگری در جهت ارتقاء امنیت چنین فضاهایی، مکانهای گردشگری توسعه می یابد و فضاهای عمومی شهر جهت تعاملات اجتماعی هر چه بیشتر مردم توسعه می یابد. دراین پژوهش ازروش ، توصیفی- تحلیلی و داده هاو اطلاعات پژوهش و تحلیل اطلاعات به شیوه کتابخانه ای واسنادی گردآوری شده وهدف از این پژوهش این است که ما بتوانیم با تدابیر لازم و به همراه رفتار مناسب فرهنگی و امنیت لازم در فضاهای عمومی شهری، بتوانیم امکان رشد و گسترش توسعه صنعت گردشگری را در کشورمان فراهم آوریم و با یک برنامه ریزی صحیح آن را به قطب بزرگ گردشگری جهان تبدیل نماییم.

واژگان کلیدی : گردشگری، امنیت ،توسعه گردشگری، فضاهای عمومی، شهر، شهروندان

[*۱] - **نویسنده مسئول:**

www.noandishaan.com

۱- مقدمه

امنیت شاخص ترین عامل گسترش صنعت جهانگردی است بازنگری در ارتباط ارگانیک صنعت توریسم و امنیت ملی یک ضرورت است. امنیت در معنای گسترده یکی از مهمترین مسائلی است که در میزان تقاضای گردشگران خارجی برای سفر به ایران و هر کشور دیگر تأثیر گذار است. همگام با گسترش صنعت جهانگردی در برهه کنونی ارتباطات ارگانیک این صنعت با مؤلفه هایی چون امنیت داخلی و ملی، صنایع حمل و نقل، خدمات، رسانه، جامعه، آموزش و پرورش و... وارد فاز جدیدی شده است. امروزه یکی از فضاهای گردشگری که مورد توجه گردشگران قرار گرفته است، فضاهای عمومی شهری است. گردشگری دارای ماهیت دوگانه است؛ به این معنا که ازیک سو شهر به معنای اصلی ترین مبدأ گردشگران به شمار می آید؛ و دوم این که شهر به عنوان مقصد گردشگری مدنظر قرار می گیرد. آنچه مربوط به گردشگری شهری است،عموماً شهر را به عنوان مقصد گردشگری مدنظر دارد و در واقع، هدف از ورود گردشگر به فضای شهری؛ یعنی شهر به عنوان مقصد گردشگری است و به قصد بازدید از جاذبه های گردشگری شهر وارد فضای آن می شود(راهنمایی،۱۳۸۶:۲۰). امروزه صنعت گردشگری درجهان توسعه فراوانی یافته است وبسیاری از کشورها از این رهیافت توانسته اند وضعیت خویش راتا حد درخور توجهی بهبود بخشیده وبسیاری از مشکلات خود از قبیل بیکاری،پایین بودن سطح درآمد،سرانه وکمبود درآمد ارزی را پوشش دهند.به دلیل اثرات چشمگیری که فعالیت های گردشگری دراقتصاد مناطق پذیرنده گردشگران برجای می گذارد،توجه فراوانی به این زمینه ازفعالیت معطوف می گردد.پیچیده گی وتراکم موجود درزندگی شهری،عدهٔ زیادی از مردم را متوجه طبیعت می کند ودر این میان ،مناطقی که دارای توان های طبیعی باارزش تری باشند بیشتر مورد توجه قرار می گیرند. به این ترتیب جریانات گردشگری به منظور بهره داری از آرامش وزیبایی طبیعت بدان سمت شکل می گیرد (علیزاده،۱۳۸۲:۵۵). به طور فزایندهای، تجارتهای صنعت بازدید کننده، سود را در کوششهایی در جهت امنیت و ایمنی گردشگری تشخیص میدهند که باعث افزایش خط پایین اقتصادی می شود و تلاشهایی را نیز در جهت افزایش ظرفیت بازدید کنندگان انجام می دهد. در حقیقت تعدادی از قراردادهای خصوصی شهرها، مطابق دولتها، در تلاشهای اخیرشان در جهت حمایت از صنعت های بازدید کننده کشوری و ایالتی از حیطه حمایت از سرمایه های اقتصادی و مقاصد اعتباری، افزایش پیدا می کند (Tarlow and other,2006:5) .گر چه توسعه و گسترش ایرانگردی و جهانگردی به منظور استفاده هرچه بیشتر ازمزایای متعدد آن اجتناب ناپذیر است ولی مشکلات و تنگناهای متعدد در راه رشد و توسعه این صنعت نباید ازنظرها دور بماند .تصویر غیرصحیح از ایران در مجامع جهانی، وجود نگاه امنیتی به مقوله گردشگری در کشور،قوانین و مقررات مزاحم و ضعف بنیه صنعت گردشگری و نیز عدم استقرار نظام جامع آماری و نظام حساب اقماری مهمترین چالشهای رویاروی بخش گردشگری در ایران را تشکیل می دهد.

۲- روش تحقیق

روش تحقیق در این پژوهش حاضر تحلیلی - توصیفی یا ژرف نگر است،که به منظور انجام این پژوهش به روش اسنادی و به تهیه ی اطلاعات و تجزیه و تحلیل اقدام شده است. در مرحله ی اسنادی و گردآوری اطلاعات از کتب، نشریات، نتایج همایش ها و کنفرانس ها و پایگاه های شبکه ی پردازش استفاده شده است.

www.noandishaan.com

۳- بررسی مفاهیم و مبانی نظری

۳-۱- مفهوم امنیت

به دفاع یا حفاظت از خود، خانواده، دوستان و اموال گفته می شود. (کلمنتس ،۱۳۸۴:۷۵). معنای لغوی امنیت را رهایی از خطر با مخاطرات و یا لطمات، ایمنی روانی، رهایی از ،هراس یا تردید، مشوش نبودن، نبودن احتمال ناکامی، چیزی که اطمینان و ایمنی می دهد.مفهوم امنیت در فضای شهری از یک سو با جرم ارتباط پیدا می کند، اگر چه از آن بسیارمتفاوت است و از سوی دیگر با مفهوم بزه دیده و ترس از بزه دیده واقع شدن. از سوی دیگر می بایست میان ترس و خطر، یا احساس امنیت کردن و در امان بودن تفاوت قائل شد.از نظر علمی درک اثرات جرم، یعنی ترس از وقوع جرم به اندازهٔ خود آن، یعنی خطرهای آماری حاصل از وقوع جرم اهمیت دارد. واکنش نسبت به ترس از قربانی شدن،باعث می شود که بسیاری از مردم، از خطرات دوری کنند یا حداقل میزان در معرض خطرقرار گرفتن شان را کاهش دهند، که این خود می تواند منجر به عدم حضور مردم نه تنها در یک مکان خاص بلکه در بیشتر فضاهای عمومی شود(Carmona,2003: 119-120).مفهوم فضای شهری امن در مقابل مفهوم فضای شهری ناامن قرار دارد .پدیده ناامنی دارای دو جنبه عینی و ذهنی است و کلیه عرصه های زندگی را در بر می گیرد .مقوله ناامنی از جنبه عینی، کلیه مظاهر ناامنی از جمله سرقت، قتل،خشونت و ... را شامل می شود .و مقوله ناامنی از جنبه ذهنی، شامل داوری در خصوص امنیت منطقه و فضا است .ناامنی، پدیده ای همانند فقر است و می توان گفت که فقر مقدمه دیگر پدیده های آسیب شناختی از جمله ناامنی، خشونت شهری و غیره است(صالحی،۱۳۸۷:۱۷).

۳-۲- یجاد امنیت در فضای شهری

آنچه طراح شهری ازدیدگاه امنیت می تواند انجام دهد تشویق یا عدم تشویق یک سری رفتارهای خاص اجتماعی درفضا است. به طور کلی امنیت، ارتباط مستقیمی با فضا و کیفیت محیط شهری دارد.یک فضای شهری مناسب تا حد زیادی تأمین کنندهٔ امنیت و فضای نامناسب از بین برنده آن و زمینه ساز انواع آسیب ها و معضلات اجتماعی است. فضاهای نامناسب شهری، فضاهای بی دفاع و محلات ناامن، از عوامل تهدید کنندهٔ امنیت شهری و اجتماعی هستند. به همین سبب درمیان ساختمان ها و بناها، وسایلی نیاز است تا زندگی شهری را بهبود بخشد و امکانات امنیتی و آرامش را برای شهروندان فراهم آورد. مانند نرده ها، میله های راه بند و روشنایی پایه چراغ، سر پناه ایستگاه اتوبوس، تابلوهای تبلیغاتی، سطل زباله،پت های عابر پیاده، آبخوری، پایه پرچم، ساعت، پل های عرضی روی جوی آب و... یکی از مهمترین عواملی که در افزایش حس امنیت مؤثر است، استفاده از نور و روشنایی می باشد. نور مناسب به مردم کمک می کند که ببینند و دیده شوند.بنابراین نور دو کار انجام می دهد، نخست اینکه به کسی که ناظر یک وضعیت است کمک می کند که واضح تر ببیند. این امر موجب می شود با افزایش قوه احساس تحت مراقبت بودن، ارتکاب جرم کاهش یابد. دوم اینکه مردم را تشویق می کند در محل بمانند زیرا رؤیت پذیری بیشتر مانع جرم می شود.بسیاری از فضاها ازجمله بوستانها و پارک های شهری با آغاز تاریکی کارآیی خود را از دست می دهند و در واقع به فضایی بی دفاع در شهرتبدیل می شوند.از دیدگاه کارشناسان شهری، هر چند حجم وسیعی از بوستانها و پارک ها با استفاده از نورهای مهتابی وآفتابی روشن می شوند اما استفاده از قابلیت نور در شهرسازی، استفاده ای خلاقانه و تخصصی نبوده و صرفاً به صورت تجربی انجام شده است. این گونه است که با تاریک شدن هوا در عمل استفاده از فضاهای عمومی شهر چون میدان ها،مراکز خرید و بوستا نها برای شهروندان با مشکلاتی همراه می شود. بوستان های شهری به عنوان یکی از مهم ترین فضاهای تفریحی اغلب فاقد نورپردازی تخصصی اند و در نتیجه این فضاها در شب به مکانی برای توسعهٔ آسیب های اجتماعی تبدیل می شوند و فضایی امن برای گذران فراغت نیستند. نورپردازی در بوستان ها دو کارکرد عمده زیبای یبخشی و تأمین امنیت دارد. با توجه به کارکردهای اجتماعی آنها، اهمیت استفاده

www.noandishaan.com

کاربردی از قابلیت های نور توأم با استفاده تزئینی،موضوع مهمی است. به گونه ای که شهروندان بتوانند حتی در شرایطی که هوا رو به تاریکی می رود از فضای پار کهای شهر استفاده کنند. ترس از جنایت عامل مهمی در خلق فضای شهری امروزی است. در جایی که مردم احساس عدم آسایش می کنند و یا می ترسند،قلمروی فضای عمومی تنزل می کند، عدم استفاده از بعضی فضاها گاهی مربوط به ترس از حضور در آن فضاهاست.کوچه های تاریک، فضاهای خلوت و یا خیلی شلوغی که باآدم های ناجور پُرشده اند، همچنین فضاهایی که اتفاقات خاصی در آن ممکن است رخ دهد از جمله این فضاهاست.بسیاری از مردم، رفت وآمد از فضاهایی را که معمولاً به اجبار از آن می گذرند دوست ندارند؛ زیرگذرهایی که تنها راه عبور از جاده های شلوغ اند، پیاده روهای کم عرض ومکان هایی که توسط گدایان، ولگردها و جوانان بسته یاسد می شوند، از این دسته اند.به شکلی مشابه از مکان هایی می توان نام برد که به دلیل وجود آلودگی و زباله همچنین وجود زمین های بایرعلائم بی نظمی اجتماعی و فیزیکی در آن ها دیده می شود و خارج از کنترل و غیرقابل پیش بینی اند. احساس امنیت دونوع است ،امنیت ساکن وامنیت پویا.امنیت ساکن به معنای کاهش تحریک فردی به حداقل وجداییازفضاهایی است که احتمال وقوع جرم درآن می رود.اماطراح شهری به دنبال ارتقاء کیفیت فضاها ازراه تأمین امنیت پویا است که طی آن افراد باحضوردرفضاها احساس امنیت می کنند.یکی ازراههای کمک به افراد برای احساس امنیت پویا،ایجاد زمینه های لازم برای سهولت تعیین موقعیت وشناسایی جایگاه انسان درفضا است.این کارازراه سهولت جهت یابی وراه یابی درفضای شهری میسر است.

۳-۳- مفهوم گردشگری

گردشگری، معادل فارسی واژه توریسم در زبا نهای انگلیسی، فرانسه و آلمان است .ریشه این واژه" توریسم "است که از دو بخش تشکیل شده است" :تور " به معنای سفر، گشت، مسافرت، سیاحت، و «ایسم» ، پسوندی که اشاره به مکتب یا اندیشه فلسفی، مذهبی، سیاسی، ادبی و غیره دارد .بنابراین، توریسم یعنی مکتبی که پایه فکری آن سیاحت و گردشگری است(Kazemi,2006). گردشگری می تواند معنی مثل جمع پدیده ها، وابستگی های ناشی از فعل و انفعالات گردشگرها، تهیه کنندگان تجارتها، دولتهای میزبان، جامعه های میزبان در فرآیند و مراحلی از جذب و میزبانی از این گردشگران و مهمانان دیگر را داشته باشد . صنعت ها نمونه متفکرانه از مراحل تولیدهایشان هستند و همچنین، اندازه گیری و ارزیابی آن تولیدات نیز می باشد. که در واقع این صنایع درگیر محاسبه نمودن فعالیت های محصولات مشابهی که تولید می شوند، هستند. بحر حال گردشگری با این مدل مطابقت ندارد. این مدل ممکن نیست که گردشگری را به یک ارتباط ساده بین ورودیها و منابعی از یک محصول منحصر به فرد کاهش دهد و محدود کند. منبع گردشگری که از تقاضای گردشگران بدست می آید، بیشتر از حد معمول دیگر اموال تولیدی است که از صنایع دیگر بدست می آید (Richard W, 2001:1). براساس آنچه قبلا گفتیم، هرگاه در سطح جامعه جهانی بستر مناسبی فراهم باشد، افراد سفر می کنند و در پی آن هستند که فعالیت های مربوط به گردشگری رونق یابد و اگر گردشگران نسبت به مقصدی احساس نا امنی داشته باشند، هرگز به آنجا سفر نمی کنند(رنجبریان،۴۲:۱۳۸۴).

۳-۴- بررسی امنیت در صنعت گردشگری

امنیت و گردشگری، پارامترهای یک معادله هستند که نسبتی مستقیم با هم دارند.در واقع همان طور که یکی از عوامل مهم توسعه گردشگری وجود امنیت است، رونق گردشگری در یک منطقه و تردد گردشگران در یک مقصد، موجب به وجود آمدن امنیت می شود. البته نباید فراموش کرد که این قضیه همیشه هم صادق نیست چرا که در برخی مواقع، وجود پدیده گردشگری و رفت و آمد گردشگران باعث ناامنی شده است. با این وجود، صنعت گردشگری و مقوله امنیت ارتباط تنگاتنگی با هم

www.noandishaan.com

دارند(الیوت،۲۲:۱۳۷۹). در این مورد هم باید دانست و اعتقاد داشت که از طرفی این مسئله بسیار حائز اهمیت است که بدانیم امنیت رادر چه مقوله هایی باید به وجود بیاوریم؛ مسئله ای که برای حل آن نیازمند شناخت تهدیدها هستیم.

۴- رابطه امنیت و گردشگری در ایران و جهان

امنیت در معنای گسترده یکی از مهمترین مسائلی است که در میزان تقاضای گردشگران خارجی برای سفر به ایران و هر کشور دیگر تاثیرگذار است. به این ترتیب امنیت داخلی و ملی شاخصترین عامل گسترش گردشگری در هر کشوری است که می خواهد خود را با مشخصات کشورهای پیشرو در امر توریسم تطبیق دهد.اکنون کارشناسان گردشگری بر این باورند که رابطه امنیت ملی و گردشگری باید موردتوجه قرار گیرد به طوری که تعریف جدیدی از امنیت ملی در سایه حضور گردشگران خارجی و شناخت واقعیت های داخلی و انتقال آنها به خارج یک ابزار ضروری و لازم است. نقش و تاثیر صنعت جهانگردی در ترسیم امنیت ملی یک کشور چنان است که اکثریت کشورهای توسعه یافته با وجود دارا بودن منابع کلان اقتصادی و درآمد، ترجیح می دهند روی صنعت توریسم متمرکز شوند. حضور مستقیم بازدیدکنندگان و گردشگران در یک کشور علاوه بر توسعه اقتصادی و تبادلات فرهنگی، آن کشور را به عنوان یک قطب امن گردشگری به جهانیان معرفی می کند. همچنین کارشناسان بر این باورند که رشد و توسعه اقتصادی پدیده ای کاملاً امنیت محور بوده و یکی از بخش های اقتصادی که در صورت عدم وجود امنیت به شدت آسیب می بیند، صنعت گردشگری است. همچنین توسعه صنعت گردشگری در هر کشور نشان از ثبات امنیت ملی در آن کشور است و توسعه امنیت ملی در کشورهای مختلف موجب رشد خارق العاده صنعت گردشگری در دهه های اخیر است و گردشگران هیچگاه در مناطق آسیب زده و ناامن حاضر نمی شوند و طبیعی است که قبل از برنامه ریزی برای آغاز یک مسافرت، تلاش می کنند تا اطلاعات کافی در خصوص امنیت و ایمنی منطقه مقصد را به دست آورند و موفقیت در جذب گردشگران و شرکتهای بزرگ و تور گردانی جهان، ثبات و ضریب امنیت ملی را افزایش می دهد. رابطه بین گردشگری و امنیت ملی، دوسویه است. در صورتی که گردشگر بیشتری جذب شود به همان نسبت تصویر مثبت تری از ایران در مجامع بین المللی ایجاد می شود. امنیت در معنای گسترده یکی از مهمترین مسائلی است که در میزان تقاضای گردشگران خارجی برای سفر به ایران تاثیرگذار است. جهانگردان به کشورهایی سفر می کنند که مخاطرات امنیتی در آن احساس نکنند و روبه رو شدن کشورها با موج گردشگران این موضوع را القاء می کند که امنیت در آن منطقه وجود دارد. درواقع وجود امنیت نرم و بدون واهمه برای توریستها می تواند جذب کننده توریسم باشد(والا،۳۰:۱۳۸۴).

۵- امنیت در کشورهای جهان سوم

این نکته نیز آشکار است که آسیب پذیری های اجتماعی و اقتصادی در سراسر جهان سوم دارای ارتباط مستقیمی با امنیت است و در اکثریت موارد حتی از کشورهای پیشرفته این ارتباط مستقیم تر و با اهمیت تر است. تهدید در جهان سوم دارای پایه های اقتصادی و اجتماعی حداقل هم سنگ با پایه های سیاسی و نظامی است،بنابراین از لحاظ مفهوم امنیت باید منعکس کننده تهدیدات ناشی از مسائل اقتصادی و اجتماعی باشد، خواه این امر به فرسایش مشروعیت صرفاً در داخل مربوط باشد یا نمودهای خارجی و تقسیم بندیهای اجتماعی و شکل های اقتصادی آن باشد(آزر،۲۴۵:۱۳۷۹).

ما با توجه به این موضوع می توانیم طوری عمل کنیم که امنیت اجتماعی را در کشور و در سطح شهرهایمان افزایش دهیم و این هدف را با توجه به عواملی از جمله:

- ایجاد هویت در محله ها و شهرهای جدید
- ایجاد زمینه هایی در جهت مشارکتهایی مردمی و نهادینه کردن آن

www.noandishaan.com

- بالا بردن سطح کنترل مؤثر مرزها
- زمینه های کاهش جرم با ایجاد فرصتهای شغلی و زمینه های فعالیت و تفریح درست افراد
- سیستم جامع کنترل جمعیت و داده های آماری
- کنترل حضور و فعالیت میلیونها مهاجر و پناهنده از کشورهای اطراف

۶- تاثیر گردشگری بر جوامع و اقتصاد آن

بدون هیچ تردیدی امروزه تاثیر این صنعت بر اقتصاد ملتها و جوامع از جمله مهمترین پیامدها و دل مشغولی ها به این موضوع می باشد. تاثیر مثبتی که بعضا از اصلی ترین منابع درآمد به شمار می آید، درآمدی که می تواند متناسب با دو دسته کلی از منابع و جاذبه های فرهنگی طبیعی و نحوه مدیریت و استفاده از آنها متغیر بوده ولحاظ گردد. بعضی صاحبنظران علوم جهانگردی پیامد و آثار اقتصادی این صنعت را چنین برشمرده اند:امکان دستیابی به ارز خارجی، ایجاد درآمد برای دولت، ایجاد اشتغال، ایجاد درآمد برای مردم، توسعه منطقه ای به این ترتیب و در این راه، رفت و آمد جهانگردان به خودی خود توجه دولت ها به زیرساختهای اقتصادی راپدید می آورد. راهها توسعه می یابند، فرودگاه ها، بنادر، پایانه ها و امکانات حمل و نقل گسترش پیدا می کنند و هتلها، رستورانها و هزاران مرکز خدماتی دیگر بوجود می آیند و رونق اقتصادی به مثابه روح در جان آدمی تحرک، پویایی و آفرینش را به ارمغان می آورد(تقوایی،۳۲:۱۳۷۹). اهمیت گردشگری درعصرحاضربیش از هم وابسته به چرخه ی اقتصادی آن می باشد که قابلیت بالایی در زمینه ی پویایی اقتصاد محلی وبین المللی دارا می باشد.به گونه ای که مصرف گردشگری،سرمایه گذاری دولتی وخصوصی وهمچنین صادرات درصنعت گردشگری درسال۲۰۰۴ رشدی معادل ۵/۹ تریلیون دلار داشته است(Chiang Lee, 2008:180). درواقع گردشگری دریک کلیت اقتصادی،جریانی از حرکت به سمت اقتصاد خدماتی- اطلاعاتی،عصرحاضر می باشد که دریک رویکرد نوین به فضاهای جغرافیایی درچارچوب سرمایه داری سازمان نایافته،تمامی عرصه های موجودرا برای ادغام درچرخه مصرف،دررهیافتی ازشیوه تولید پسافوردیسم واقتصاد نامتمرکز چندپارادایمی،پیرامون گردشگری پردازش می کند(سقایی،۱:۱۳۸۴). بر مبنای این انگیزه ها عملکرد در فضای شهری چند بعدی می شود. رویکرد به درون در پاسخگویی به نیازهای اقتصادی و رویکرد به بیرون در کنش متقابل فرهنگی یا در بعضی موارد تضادهای ناشی از آن است Hall, (1999, p.167). شهرها به عنوان مقصد گردشگری،دارای عملکرد چند منظوره هستند؛آنها به عنوان دروازه ورودی به کشور،مراکز اقامت ومبدأسفر به روستاها ومقاصد مجاور خودهستند.علاوه براین،شهرها فقط مقاصدی که درآنها جمعیتی با فعالیت های اقتصادی،زندگی فرهنگی و تحت کنترل نیروهای سیاسی کنارهم جمع می شوند نمی باشند، بلکه نقش مهمی را به عنوان مراکز فعالیت گردشگری برعهده دارند.(راهنمایی،۱۳۸۷). در بحث گردشگری؛ توسعه های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی در مقیاسی منطقه ای و جهانی صورت می پذیرد و این ارتباط تنگاتنگ چیزی نیست که تابع زمانی محدود باشد. نیازها و توقعات انسان همواره همراه اوست. بنا به اظهارات فرانجیالی دبیر کل سازمان جهانی جهانگردی W.T.O نتایج به دست آمده، نشان دهنده دو خصیصه و دو جنبه مهم در فعالیت های جهانگردی است :آسیب پذیری جهانگردی در برابر عوامل اقتصادی و سیاسی و استقامت زیاد آن در برابر شرایط سخت و بحرانی، مسافرت کردن را کاملاً از برنامه خود حذف نمی کنند و همچنین نتایج حاصله تایید کننده این موضوع است که جهانگردی در پایان قرن بیستم به عنوان بخشی از فرهنگ ما در آمده و عمیقا در آن ریشه دوانیده است (فرانجیالی،۱۲:۱۳۷۸). با توجه به این بیانات و همانطور که در قطعنامه سازمان جهانی گردشگری در مانیل دیده می شود:کسب درآمد تنها هدف گردشگری به شمار نمی رود، بلکه گردشگری باید به کیفیت زندگی مردم توجه داشته باشد بی آنکه به فرهنگ آنها لطمه ای وارد کند و عامل اصلی که به رونق گردشگری می پردازد امنیت است که لازم به ذکر است بدانیم، عملکردهای گردشگری نیز بر افزایش و کاهش امنیت مؤثر است. جامعه به طور متداوم با توجه به عواملی، تغییر می کند این عوامل خواه

www.noandishaan.com

اقتصادی، اجتماعی، یا سبک و شیوه زندگی باشد، متعاقباً روی گردشگری نیز تأثیر می گذارد چرا که گردشگری یک جزء لازم جامعه ما می باشد.تشخیص و ارزیابی این تغییرات در مرحله اولیه برای ناحیه گردشگری مهم می باشد و وقتی سیاست های مربوط به محصولات و سرویس ها، بازاریابی ها و سرمایه گذاریها و همه تقاضاها به سازگاری ها یا انطباق ها، که برتری ها و رفتارهایی که به طور متفاوت از راه های گوناگون در گذشته انجام شده بودند، توسعه پیدا کنند. در کل اینطور بیان می کنیم که: وقتی از کار روزانه خسته می شویم و از زندگی ماشینی بیزار، لحظه ای به فکر مسافرت و تجدید فراشی از نظر روحی و روانی می افتیم و به قصد سفر و گردشگری به نقطه ای دیگر می رویم، در راه از مناظر زیبا و آرامش بخش و زیست محیطی سبز و دلپذیر لذت می بریم و به محله و شهر مورد نظر برای گردشگری که می رسیم احساس آرامش کرده و از فضای امن و خوش آب و هوای آن لذت می بریم، این آرامش ما نشأت گرفته از امنیت صنعت گردشگری، در آن مکان است که به خوبی در آن لحاظ شده و برای گردشگران احساسی پایدار و مثبتی به ارمغان می آورد.آیا اینها توقع زیادی است؟به راستی چه عواملی باعث مخل کردن امنیت گردشگری و یا ازرویی دیگر باعث ایجاد امنیت در صنعت گردشگری یک منطقه می شود؟ و چرا هنوز مکانها و مناطقی با اینکه دارای پتانسیل های خوب گردشگری هستند، اما از آنها به عنوان نقطه فعال و مثبت گردشگری استفاده شده است و کم اهمیت جلوه می کنند.آیا امنیت گردشگری در یک منطقه را فقط مسئولین زیر ربط باید ایجاد کنند و یا ما شهروندان نیز میتوانیم در این امر دخیل باشیم.

www.noandishaan.com

نتیجه گیری و ارائه راهکارها و پیشنهادها

پیرامون امنیت و نقش آن در توسعه صنعت گردشگری در بعد امنیت بین الملل و امنیت داخلی و شناسایی مشکلات و موانع آن راهکارهای زیر پیشنهاد می گردد. گام اول در بهبود صنعت توریسم در ایران برقراری و تضمین امنیت فراگیر، هم در بعد خارجی و هم در بُعد داخلی و ملی آن است. به منظور تحقق این هدف باید پس از برقراری امنیت کامل با به کارگیری وسایل ارتباطی و رسانه های بین المللی، وجود امنیت کامل در کشور را به سمع و نظر عموم مردم و جهانگردان همه کشورهای جهان رساند تا

تصویر نادرست فقدان امنیت در کشور، مانع از رشد و توسعه صنعت توریسم نشود. دربخش امنیت بین الملل خوشبختانه کشور ما به خاطر داشتن سیاست تنش زدایی و گرایش با صلح و دوستی با سایر کشورها و مردمان دنیا مانع از ایجاد حوادث بین الملل شده است. اما انچه که مسلم است کشورهای استعمارگر که خواهان عدم پیشرفت و استقلال ایران هستند به روشهای مختلف و به ابزارهای مختلف سعی بربرهم زدن اوضاع داخلی کشور و تغییر دیدگاه ها و ذهنیت های سایر کشورها نسبت به ایران را دارند و در این راستا از هر روش و ابزاری مضایقه نمی کنند و با انجام تبلیغات گستردهای سعی در نا آرام جلوه دادن کشورایران و اینکه مردمان ایران تروریست می باشند را دارند اما واقعیت خلاف این می باشد و کشور ایران کشوری است با درصد امنیت و آرامش بالا و دارای حکومت و مردمانی صلح طلب .در این راستا و در جهت خنثی نمودن تبلیغات گسترده دشمنان می توان:

- با ایجاد شبکه های ماهوارهای و انجام تبلیغات کشور و موقعیت و جو حاکم بر کشور را به نحو احسن به سایرملل معرفی کرد بصورتی که این شبکه با برنامه هایی به زبانهای رایج بین المللی سعی برشناخت دقیق و تشریح امنیت موجود در کشور ما نماید
- ارایه راهکاره هایی برای از بین بردن مشکلات دیپلماتیک جهانی ودعوت از مسئولان گردشگری سایرکشورها برای دعوت ودیدن اوضاع خوب امنیتی کشور در مراسم سالانه سران کشورها در مجمع عمومی سازمان ملل.
- برگزاری نمایشگاه ها و همایش های اختصاصی در سطح بین المللی جهت شناساندن ظرفیت های گردشگری کشور ایران و شرکت فعال در نمایشگاه های بین المللی خارج از کشور.
- تشویق مردم، سازمانها و ایرانیان خارج از کشور به سرمایه گذاری در زمینه گردشگری وحذف تمامی ریسکهاو نااطمینانی ها در این زمینه.
- استفاده از تجربیات دیگر کشورها به ویژه کشورهای موفق در حوزه گردشگری.
- تامین امنیت نرم در حوزه های رسانهای و تبلیغاتی در سطح جهانی برای کشور.

در بخش امنیت داخلی:

- ✓ افزایش امنیت مرزی و داخلی
- ✓ جلوگیری از وقوع حوادث و رخدادهای داخلی بر علیه گردشگران بین المللی
- ✓ افزایش امنیت راه های ارتباطی و مواصلاتی
- ✓ تربیت نیروی انسانی کارآمد و آشنا به زبانهای بین المللی
- ✓ تربیت پلیس راهنما
- ✓ تسهیل در زمینه اخذ ویزا برای گردشگران خارجی
- ✓ برگزاری همایش ها و سمینارهای مختلف در جهت توسعه و ارتقاء امنیت
- ✓ آشنایی راهنمایان تور با مسائل امنیتی
- ✓ برقراری امنیت در سایت های گردشگری بخصوص در زمینه تورهای طبیعت گردی و کویر نوردی
- ✓ شناسایی مسیر تردد اشرار و عدم برگزاری تورهای گردشگری در این مسیرها
- ✓ برخورد با موتورسواران که در نزدیکی بافت های تاریخی مزاحمت هایی برای گردشگران ایجاد میکنند
- ✓ تامین امنیت برای گردشران در ساعت های خلوت و کم تردد در بافت های تاریخی
- ✓ برخورد جدی با افرادی که به شکل غیرمجاز به راهنمایی جهانگردان می پردازند
- ✓ به همراه داشتن جی پی اس توسط راهنمایان تور در زمینه تورهای کویر نوردی

www.noandishaan.com

- ✓ هماهنگی و برقرای تعامل دو جانبه بین دفاتر مسافرتی و گردشگری یا راهنمایان تور و نیروی انتظامی درارتباط با برگزاری تورهای گردشگری بخصوص کویر نوردی و طبیعت گردی
- ✓ تسریع در روند اجرایی شدن پلیس گردشگری
- ✓ تشریح فواید جذب توریسم و میزان بالای درآمدزایی آن برای کشور وایجاد اشتغال دائم برای جوانان جهت فرهنگسازی برخورد صحیح با توریست
- ✓ ایجاد امنیت جهت حفاظت صحیح از مناطق توریستی و تاریخی کشور

منابع

کتاب:

۱- آزر، ادواردی، این مون، چونگ،(۱۳۷۹)؛ امنیت ملی در جهان سوم، پژوهشکده، مطالعات راهبردی . .
۲- الیوت جیمز،(۱۳۷۹)؛ مدیریت توریسم، نشر سازمان برنامه و بودجه استان اصفهان، چاپ اول، تک جلد.
۳- رنجبریان، بهرام و محمد زاهدی،(۱۳۸۴)؛ شناخت گردشگری، اصفهان: انتشارات چهار باغ.
۴- صالحی ، اسماعیل ،(۱۳۸۷)؛ ویژگی های محیطی فضای شهری امن، تهران: مرکز مطالعاتی و تحقیقاتی ، شهرسازی و معماری.
۵- کاظمی، مهدی،(۱۳۸۵)؛ مدیریت گردشگری، تهران: انتشارات سمت.
۶- کلمنتس، کوین،(۱۳۸۴)؛ به سوی یک جامعه امن، ترجمه: ،محمدعلی قاسمی، انتشارات، مطالعات راهبردی، سال هشتم، شماره2.
۷- ولا، فرانسوا،(۱۳۸۴)؛ گردشگری بین المللی، نشر امیرکبیر، چاپ اول، تک جلد.

مقالات وپایان نامه ها:

۸- تقوایی، سید حسن،(۱۳۷۹)؛ میراث فرهنگی طبیعی و گردشگری سیری در رفتار متعامل، برخوردها و راه های عمل در ایران ،نشریه صفه، شماره ی سی، نشریه علمی و پژوهشی معماری و شهرسازی دانشکده ی معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی.
۹- راهنمایی،محمدتقی- فرهودی،رحمت ا...-دیتمان،آندریاس- قدمی،مصطفی،(۱۳۸۷)؛ بررسی ظرفیت حوزه مقصد گردشگری باتاکید بر جامعه میزبان(نمونه موردی:مطالعه شهرکلاردشت)،پژوهش های جغرافیای انسانی،شماره ۶۶.
۱۰- راهنمایی، محمد تقی،(۱۳۸۶)؛جزوه درسی جغرافیای توریسم، کاربرد فرآیند تحلیل سلسله مراتبی در برنامه ریزی شهری و منطقه ای، پژوهش های هنرهای زیبا، دانشگاه ، دانشکده ی جغرافیا دانشگاه تهران.
۱۱- سقایی،مهدی،(۱۳۸۴)؛امکان سنجی گردشگری کشاورزی درایران،پنجمین همایش اقتصاد کشاورزی،دانشگاه زاهدان.
۱۲- فرانجیالی، فرانچسکو(دبیر کل سازمان جهانی جهانگردی)،(۱۳۷۸)؛ مجله زمان، خرداد ،4 ، شماره۵۴.

منابع انگلیسی:

۱۳- Carmona, Catthew. & Heath, Ttim. & Oc, Taner. & Ttiesdell Steven,(2003): “Public Places ,Urban Spaces , Architectural Press”,New York, Paris.

www.noandishaan.com

۱۴- Chiang Lee, Chien and Chun-Ping Chang. (2008): Tourism development and economic growth: A closer look at panels, Tourism Management 29.
۱۵- Peter Tarlow, Thomas Marr, Randall W. mack, Warren Ferreire: (2006), Hawai Tourism Authority Safety / Security Review and Strategic Plan,p.5.
۱۶- Richard W. Braithwaite(2001): Tourism, Role Of, by Academic Press. P:1
۱۷- Hall, C. M., Page, S. J. (1999). The Geography of Tourism and Recreation. London.

www.noandishaan.com